

ХРИСТО АВКСЕНТИЕВ

ПЛАНЕТА „ДЗР“

chitanka.info

Населението на Първа планета от Първа Космоспирала тачеше като любима фигура спиралата. А спиралата, както е известно, започва от една точка, която се превръща в център, и като се върти, расте и излиза навън. Всичко това имаше символично значение. Първо, основните градивни елементи на тамошната материя представляваха микроскопични телца, прилични на нашите охлювни черупки. Освен това забелязано бе, че в обществото от време на време се появява някой изключително надарен жител. Като от централна точка на охлювна черупка, от тоя жител започваше свършено ново поколение, което по нищо не приличаше на предишните. Тия жители обикновено ставаха велики учени и техните догадки, макар да не се сбъдваха приживе, все някой ден се оказваха правилни. Хилядолетия учените се опитваха да открият през какъв интервал линията на охлюва се завъртва. Напразно. Закономерност не можеше да се установи и никой не знаеше кога може да се очаква поредното появяване на изключителния учен. Оттук идваха много драматични случки. Защото понякога шарлатани биваха вземани за изключителни учени. Теории, въздигани до небесата, биваха сривани за време, необходимо да поемеш дъх. Често се стигаше до остри планетни кризи, но обществото не се отказваше да очаква появата на изключителни учени и въпреки катастрофите бе достигнало твърде голяма култура. Защото изключителният учен събираше кръг от себеподобни и опрени на колективния ум, те излитаха високо в сферата на мисълта...

Бързото издигане на героя на нашия разказ ао^[1] М даде повод да се тълкува, че в него има нещо от началото на спиралата. В кратък срок той разработи редица теории и стана началник на Института на Разума. Тоя институт от много време насам диреше признаци на съзнание из вселената. Тъй като положителни резултати още нямаше, сътрудниците на института решиха:

— Ние сме единствени! Разумът е наш патент...

* * *

Два дни преди ао М да събере института, новината за неговата догадка вече обхождаше всички зеленарии^[2]. Самото събиране стана в широката полукръгла зала на института. Подът — мозайка от светещи

камъни — пълнеше помещението със седефена светлина. Над прозрачния таван се разливаше лилав сумрак и сякаш в далечен дим се топяха зърната на вселенските тела.

Ао М възлезе на високата катедра — кръг, с който завършваше спираловидна стълба. Учените стихнаха.

— Знаеци! — рече той — Може би е близък мигът, в който ще се пръсне закостенялата формула на нашия свят: „Ние сме единствени“.

Нейде в залата се породи едва сдържано недоволство.

— Небесното тяло — продължи ао М, — върху което пада моята догадка, блести като студена капка. Но то е живо и върху него би трябвало да се появи разум. Не, не би трябвало! Трябва!... Ето резултатите от моите изследвания върху планетата, наречена от мене „ДЗР“ (Догадка за Разум)...

Ао М сложи топчетата на изследванията си в диска-анализатор. Във въздуха се появи студена капка светлина, набъбна и пред очите на всички се оформи планета: сплесната при полюсите, издута при екватора — пращинка от непознатата Космоспирала.

Оформи се заедно с това и група противници, начело с ае^[3] С. Спорът трая цели три сключени денонощни кръга и страстите се раздухаха до нажежаване. Огромният полукръг на АР (Автоматичен Разум) слушаше със спиралите на антените си и над него просветваха като ореоли бели дискове. Най-сетне всички доводи бяха казани и учените зачакаха решението на АР. От кръгчето на неговата „уста“ падна зелен жетон. Това означаваше, че доводите „за“ са надделели и че си струва експедицията да бъде организирана.

В нейния състав, подбран под ръководството на ао М, бе включен и ае С...

* * *

Ласкаво посрещна непознатата планета гостите. Беше окъпана в светлина. Под клоните ѝ имаше прохлада, прозрачни води и покой. А небесата ѝ излъчваха пленителни сияния. И сладък беше въздухът, и вкусът на водата беше несравним.

Ала опиянението от първата среща бързо се изпари. Страшни бяха чудовищата на тоя свят. Над главите размахваха криле гигантски

гущери и младото дневно светило на планетата се процеждаше през ципите на крилете им. Ония, които не умееха да летят, правеха гигантски скокове. Изглеждаха лениви, но можеха да убиват само с едно поклащане на опашките си. Тукашният свят се оказа страхотно див и първобитен.

Екипажът занегодува и ае С бе подстрекател на негодуванието, което дълго чакаше да се разрази като буря. И то се разрази недалеч от мястото, където бе кацнало летателното тяло. Неговата прозрачна топка с въртящ се кръг на вълноуловителя отгоре отразяваше стократно младото дневно светило. Енергоизворът пулсираше и предпазваше топката от зверовете на тукашния свят, които се навираха най-безцеремонно навред. Тласъците на енергийните вълни долитаха като въздишка на море в пещерата, където четиримата обсъждаха какво да правят.

— Лудост е да оставаме повече в този див кръг — рече ае С. — Разумът на тая планета се оказа сън на някой болен маниак...

Ао М се държеше спокойно. Избягна да вземе присърце обидата — не наля масло в огъня.

— Знам — рече той, — че ако съм сторил грешка, тя струва много скъпо. Знаех още там — той леко повдигна глава нагоре, — че има риск. Знаеха всички. И все пак тръгнахме... Ако не открием тук Разум, можем поне да съберем ценни сведения за този свят. А те ще послужат много на ония, които ще открият Разума по тия места, ако не днес, то утре...

— Отново този сън за Разум! — вбеси се ае С. — Отново ни завъртваш в същия глупав кръг!...

— Ах — усмихна се горчиво ао М и започна равно и спокойно с тон на философ: — Истински знаещият човек трябва да различава кръга от спиралата. И да уважава не кръга, а спиралата. Защото тя се развива, върви напред. Самото Знание идва от нея.

— Да — прекъсна го ае С, — ти си въобразяваш, че си начало на спирала. Но ние искаме да се измъкнем от тая спирала на безумието. Не, драги! Предпочитаме кръга на нашия умен свят!

— Ето значи какво било: мечта за затворения кръг. Вие, създания на планетата, която тачи спиралата!...

Ао М млъкна, защото пред отвора се мярна едно от ония чудовища с несъразмерно дълги гъвкави шии. То провря любопитно

глава. В пещерата стана сумрачно и страшно. Един от членовете на екипажа опита да се измъкне. Чудовището ги притисна до входа. Ае С стреля. За щастие чудовището измъкна глава и умря въвн.

Ао М се видя сам. Вън летателното тяло се готвеше за полет. Защо ао М не скочи да предвари безумния жест на ае С? Кой би могъл да отговори? А дали биха го приели на борда? Колко въпроси! А де ги свидетелите, очевидците де ги, които биха казали поне думица? Милионните тълпи на ерите мълчат...

* * *

С трескави очи, с треперещи ръце ао М разгръщаше листата, надничаше в дупките, търсеше между червеите и гигантските чудовища капчица ум... А може би той не разбираше всички форми на разума? Може би ето това дебелокожо същество с големи воднисти очи, което скача над храстите, има ум, може да мисли, да създава поезия и музика?... А може би е умна и тая пръст? Той я гребеше с шепи, стоеше дълго над нея, но тя си оставаше мълчалива, мъртва... Напразно беше всичко. Планетата „ДзР“ беше още много първобитна. Далеч в бъдещето щяха да я нарекат ЗЕМЯ и върху нея щеше да се появи великото същество с Разум — ЧОВЕКЪТ. Твърде рано спиралата на охлюва се бе свила, за да започне от началната си точка в лицето на ао М, който — уви — нямаше да даде потомство, погребан от самата Природа в първобитната пръст на Земята. Но догадката беше вярна. А колко велики неща започват с една догадка!...

[1] Най-високата титла, давана на учен. Съдържа първата и последната букви от планетната азбука и символизира изчерпателни познания. ↑

[2] Може би не твърде сполучлив, но във всеки случай точен превод на думата, означаваща обществено място във вид на покрита с прозрачна материя оранжерия, където населението се разхожда босо по затревени площи, пие леки напитки и беседва. ↑

[3] По-ниска научна титла. „Е“ се намира към средата на планетната азбука. ↑

Публикувано във вестник „Септемврийче“, брой 78/1970 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.